

Posamezna šteč. „Dneva“ stane 6 vin.; ravno toliko posamezna štečilka „Bodeče Neže“.

„DAN“ izhaja vsaki dan zjutraj; tudi ob nedeljah in praznikih. Vsako nedeljo ima humoristično prilogo „BODEČA NEŽA“. Za ljubljanske naročnike stane „Dan“ s prilogo dostavljan na dom celoletno 20 K, mesečno 1.70 K; brez priloge celoletno 18 K, mesečno 1.50 K. Za zunanje naročnike stane „Dan“ s prilogo celoletno 22 K, četrtletno 5.50 K, mesečno 1.90 K. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon štečilka 118.

DAN

Neodvisen političen dnevnik s tedensko humoristično prilogo „Bodeča Neža“.

Posamezna šteč. „Dneva“ stane 6 vin.; ravno toliko posamezna štečilka „Bodeče Neže“.

Uredništvo in upravništvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 6

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Odgovorni urednik Radivoj Korenec.
Last in tisk „Učiteljske Tiskarne“.

Cudna kultura.

Gorica, dne 30. sušca 1914.

Zadnja „Triester Wochenpost“ razpravlja na široko o kulturnem vračanju Jugoslovancstva. Če se pomisli, da je napisal te stavke znani Helmut Hütter, žalostnega spomina, se je treba čuditi, kako je sploh mo- goče, da sedi ta človek za uredniško mizo in piše take neverjetne neumnosti za listič, ki bi moral biti neka- ko kulturno zrcalo priseljenih trža- škijh Nemcev. Po našem mnenju priča tako pisarenje o navadnem sovraštvu in enostranski izobrazbi g. Hütterja, ki ima povrh vsega še to čast, da je tržaški dopisnik in konfident graške Tagespošte.

Omenjeni članek se začneja z znano proklamacijo nemškega dr- žavnega kancelarja Bethmann-Holl- wega o neizogibnem boju za prven- stvo med Slovani in Germani. Pravi da veljajo te besede ne samo za Nemce v rajhu, ampak tudi in pred- vsem za avstrijske Nemce. Da je Bethman nekaj podobnega mislil, je že itak razumljivo. Opozorja na ru- sko misteriozno politiko in nevar- nost, ki preti nemški kulturi in sa- mozavestno trdi, da je trozveza ed- na od pomoči proti tej nevarnosti. Trozveza je pa tudi tista trdnjava, ki zabranjuje razvitke Jugoslovanc- stva. Odkar so namreč zmagali Slo- vanci na makedonskem polju, je pre- korajčila jugoslovanska politika ce- lo etnološke meje in se zaleda v Jugoslovane v avstrijski monarhiji. Čita vladi, da gre preveč na roko Slovanom, kar lahko povzroči ne- pričakovane posledice. To so stvari, ki smo jih že tolikokrat slišali in ka- terih odnevi je čuti vsaki dan v slo- venškem klerikalnem časopisu. Na- vedli smo jih le radi celotnosti.

Zanimivo pa je, kaj piše Hütter o jugoslovanskem vračanju, ki lahi- ko postane vitalno še prej nego se pričakuje. Predvsem priznava, da je zgodovina mnogo zakrivila na raz- vitku jugoslovanskih narodov. Tega ni smel zatajiti, ker je preočito. Ta- koj nato pa pravi, da so Jugoslovanci brez lastne kulture, češ da so se vsega, kar slučajno smatrajo za svo- jo kulturo, naučili od drugih narodov v prvi vrsti seveda od Nemcev. Ta kultura pa je le navidezna. Zato se morajo upreti vsi kulturni narodi proti ekspanziji Jugoslovancstva, ki bi uničilo njihovo kulturo. Načrt Ju- goslavije je treba prekrizati in sicer v imenu kulture. To zahtevajo živ- ljenjski interesi države (katere? menda vendar ne germanske!) in narodni obstoj dveh kulturnih naro- dov: Nemcev in Lahov.

Uničenje oziroma preprečitev Jugoslavije je torej kulturno delo

nemškega in laškega šovinizma. Do sedaj so nam nasprotovali v po- litičnem in gospodarskem oziru, od- slej pa celo v imenu kulture! Samo prijateljstvo med Nemci in Lahji ne bo izdalo nič, niti skupno sovraštvo, ampak je treba nastopiti »pot kul- ture«, katera edina je zmožna — v pangermanskih možganih kakega Hütterja! — uspešno in odločilno zastaviti jez jugoslovanskemu na- predku. Zato je treba pozabiti »nek- danje« sovraštvo med Nemci in Ita- lijani, ki so poklicani od kulture ču- vati Adrio in njeno ozemlje pred Jugoslovani. Če bodo Nemci in Lahji delali tako, potem — pravi proroški Hütter — so lahko v zavesti, da so delali za svetovno kulturo in sve- tovní mir.

Priobčili smo to, da spozna tudi širša slovenska javnost, kakšen močnik kuhajo avstrijski Nemci v kulturnem germanskem loncu na našem jugoslovanskem ozemlju. La- škij fanatizem in germanski šovini- zem ne poznata več nobenih mej.

Sijajna manifesta- cija

JUGOSLOVANSKE VSEUČILIS- NE OMLADINE V BELGRADU.

(Izvirno poročilo „Dnevu“).

Belgrad, 16. (29.) mar. 1914.

(Konec.)

Za njim se je priglasi k besedi g. Milostislav Bartolica, ki se je v imenu avstrijske srbsko-hrvatske omladine v toplih besedah zahvalje- valjuje srbskim bratom za njihovo karko muzezen in solidarnost v tež- kem boju proti skupnemu sovražni- ku. Trpeči, zatirani bratje bodo go- tovo vzradoščeni, ko bodo čuli, da njihovi svobodni bratje v Srbiji čuti- jo in mislijo z njimi. S skupnimi na- pori bomo dosegli, da se kulturno zjedinijo vsi Jugoslovanci in takrat bo tudi na obalah sinje Adrije vzkli- lo trpečim bratom solnce mira in na- rodne svobode.

G. Borivoj Atanacković razjas- njuje v svojem govoru, da je bilo la- hko pri srcu avstrijski vladi, dokler so trajali bratomorni boji med Srbi in Hrvati. Ko so ti boji ponehali in je narodna zavest prešinila široke sloje ljudstva, takrat si je poiskala vlada zaslonbo in pomoč v Italiji- nih. Avstrijska politika je bila vedno taka, da je pomagala najprej slabej- šim, kadar pa se ti ojačijo in zma-

gajo, takrat pomaga na noge prema- ganim in tako neprestano neti raz- dor med tujimi narodnostmi, da jim lažje vlada.

G. Dragomir Šinč obsoja v svojem govoru masilno šovinistično borbo Italijanov proti Jugoslovanom, in pravi, da so Italijani že zdavno zamenili svoj osvobodilni patrioti- zem z ozkosrčnim šovinizmom, da so se postavili v službo avstrijske politike in v svojem slepem sovra- štvu proti Jugoslovanom ne vidijo preteče skupne nemške nevarnosti.

Nadaljni govornik g. Drag. La- zič se zgraža nad sramotno šovini- stično borbo Italijanov in pravi, da tak nevičarki boji ni vreden potom- cev slavnega Garibaldija in Mazzini- ja.

Nato nastopi Slovencec, filozof g. Vladislav Fabjančič, ki v sloven- skem govoru opisuje težke boje slo- venskega naroda na njegovih južnih mejah. V našem Trstu živi do štoti- soč Jugoslovancov brez vsakih na- rodnih pravic. Slovence vidno na- predujejo na Primorju, železni obroč okrog Trsta se vedno bolj krči in ni več daleč čas, ko se bo stisnil ta ob- roč in porušil največje italijansko trdnjavo ob Adriji. Zdi se, da se je vsa življenjska sila Slovencev v za- dnem času obrnila na jug, kjer do- segamo sijajne uspehe, a medtem je odprta naša severna meja, kjer se moramo boriti proti 80 milijonskemu narodu in kjer izgubljam »koš za kosom svoje zemlje. A ko bo končan naš boj na jugu, se bomo s podvoje- no silo vrnili proti severu in zadržali s svojimi krvnimi brati naval Ger- manstva. Povdarja važnost Trsta za vse Jugoslovance, kajti kdor ima Trst, vlada obali Jadranskega mor- ja. Zgodovina našega naroda doka- zuje, da je bil Trst nekdanj čisto slo- venski, in da smo ga zgubili šele ob času benečanske vlade nad Adrio.

Nepopisen aplavz je sledil go- vornikovim besedam in klicem »Ži- veli Slovenci!« ni hotelo biti konca. Zatem je govoril še tehnik g. M. Sokič, ki je koncem svojega go- vora prečital sledečo resolucijo:

»Belgrajska univerzitetna om- ladina kot poklonik jugoslovanske kulture smatra, da mora načelo na- rodnosti biti najmočnejši čimbel v mednarodnih odnosih, da mir in prospek človeške družbe zavisi od pravičnega rešenja tega načela. Vsed tega ona z ogorčenjem opaža nekulturno zatiranje narodov in ob- soja mere, s katerimi se žali narodni ponos in vstvarja antagonizem med narodnostmi.

Dogodki v jugoslovanskem Tr- stu so v vrsti drugih sličnih dogo- kov vzpodbudili belgrajsko omladi- no, da tudi ona protestira proti van- dalskemu nastopu italijanskih dija- kov, ki so izganjali jugoslovanske dijake iz »Revoltele«, ker tak način neprilodne nacionalne borbe na tu- jem ognjišču ni vreden lepih tradicij rodoljubja Garibaldijevih in Mazzi- nijevih potomcev, osobito, ker se je ta vandalska borba pojavila baš proti onim, katerih cela zgodovina je napolnjena z bojem za svobodo, bratstvo in enakost in za oni na- rodni ideal, za katerim teži petnajst milijonov Srbo-Hrvato-Slovencev, za kojih blagostanje se nikdar ni prelila niti kaplja tuje krvi.

Belgrajska univerzitetna om- ladina, ki skrbno bdi nad usodo polo- vice svojih bratov, se divi njihovi veličastni borbi na jugoslovanskem Primorju in jim kliče: Vztrajajte bratje, z Vami je večna pravda in topla ljubav petih milijonov svobod- nih bratov!

Resolucija je bila sprejeta z velikanskim navdušenjem. Odkritih glav je zapelo občinstvo vse ju- goslovanske himne, nakar se je mirno razšlo.

Slovenska zemlja.

JESENICE.

Sokolska akademija, ki se je vr- šila v nedeljo popoldan, je nad vse pričakovanje dobro uspela. Ogromna udeležba je pokazala, kako velike simpatije vživa »Jeseniški Sokol« ne samo na Jesenicah, temveč tudi v okolici. Častno so bile zastopani Bled, Radovljica, Kranj, Tržič, Gorje, Dovje in Mojstrana. Posetila sta nas tudi brata M. Marinšek in Evg. Sa- jovic v imenu Gor. Sok. župe. V krasnem govoru spominjal se je br. dr. Pretnar desetletnega sokolskega dela, očrtal je tudi velike ovire, ka- tere onemogočajo svoboden polet »Jeseniškemu Sokolu«, in končno pozval vse napredno misleče Slo- vence, naj se krepko oklenejo so- kolskega dela, da nas ne poplavi po- vodenj tujece, kakor je nekdanj po- plavila Slovensko Gosposvetsko po- lje. Najlepše izpričevalo za našega Sokola je bil nastop telovadcev. Ob- činstvo bilo je kar oduševljeno. Jed- va da so se pokazali, že jih je občin- stvo pozdravilo z burnim aplavzom in ko so že odkorakali je že vedno odmevalo po dvorani glasno ploska- nje in »Na zdari-klici.« Izborna so se izvajale proste vaje in skupine naraščaja. Krona vsemu telovadne- mu vsopredu pa so bile vaje na dro- gu in bradlji. Lahko rečemo, da »Je- seniški Sokol« navzlic vsem oviram v telovadnem oziru ni zadnji na

Štajersko.

Pravijo, da nas poznajo. Nas Slovence naši ljubi Nemci niso nik- dar hoteli prav poznati kot narod. Sele v zadnjem času, ko je med na- mi zavel noy, oster duh, so se uklo- nili. Državni uradi, tako sodišča kot drugi, so napolnjeni nemških vsiljen- cev, naši sinovi pa se morajo klatiti drugod okrog. Sedaj, ko postajajo naše zahteve vedno nujnejše, trde naši zatiranci, da naši bojov ni resno jemati, ker smo baje narodno zelo mladorni. Tolajžijo se s tem, da bo v nas vzhičeno ravno tako hitro premislilo, kot je vstalo... Na nas je, da pokažemo, da se varajo. Res je, da se zaleteti ne smemo, a naša dolžnost je, da v boju vztrajamo, če hočemo, da tudi kaj dosežemo. V Trstu in Gorici pomenijo danes Slo- venci že velemoč, predstražo. Tudi ti so na narodnih mejah in imajo kar dva narodna nasprotnika, Italijane in Nemce. Mi smo ravnotako narodni mejaši. Če morajo oni braniti slo- vensko južno mejo, moramo mi se- verno mejo... Narodni ponos nam narekuje — delati. Narodna samo- zaveda pa nam vleva, napraviti iz Maribora severni Trst in iz Celja se- verno Gorico. In vse to se bo dalo gotovo doseči, dasi bo boj trd in hud, če se bomo tudi za bodoče poka- zali neomahljive. Narodnim nasprot- nikom moramo pokazati da se va- rajo, če mislijo, da so naši sedanji napori le hipni in mimoidoči!

LISTEK

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine.

(Dalje.)

»Govori tiše, rotim te,« je jekni- la v nepisni grozi.

»Tiše naj govorim? Čemu?... Kdo naju more slišati...«

Grof se je ozrl začudeno na- okoli.

»Lavra, Lavra!« je dahnila Ali- sa, čuteč, da jo zapuščajo moči. »Po- misli, da je moja teta radovedna... In klepetava... kakor vse stare ženske...«

»Ah, bogine, prav imaš! Na to nisem niti mislil!« se je zasmelaj grof.

»Tisti hip pa so se odprla vrata. Vstopila je Lavra.

»Z doma moram, ljubo dete,« je dejala. »Samo za par minut... Strah me menda ne bo, saj je pri tebi spo- d grof de Marijak...«

Alisa se je komaj premagala, da ni kriknila od groze. Ona je imela trden namen, ne izgovoriti grofove- ga imena niti enkrat, starka pa ga je povedala na glas, toliko, da ga ni kriknila na grof!...

»Bodi brez skrbi,« je rekel De- odot.

»Ne, ne, Lavra, ne hodi nikamor,

ne pojdi iz te sobe!« je vzkliknila Alisa, vsa iz sebe.

»Oh, Alisa,« je zamrmral gore- če mladi mož, »torej mi ne zaupaš!« »Jaz!« je viknila burno, »jaz da ti ne bi zaupala!...«

Trepetaje, vsa izmučena od te nenaravne hlimbe, s katero se je morala delati mirno, je zamrmrala:

»Le pojdite, teta... le pojdite... a vrnite se kmalu!...«

»Oh!« je dejala stara Lavra, »zdaj, ko je gospod grof pri tebi, se nič ne bojim...«

Trenotek nato je slišal grof de Marijak, kako so se glasno zaprla ulična vrata.

»Zdaj sva sama!« je dejal in se nasmehnil. »In zdaj te hočem nadle- govati dalje s svojim zaupanjem in s svojimi tajnostmi...«

Storila je še en obupen poizkus. Prijela je Deodata za roko, iz- kušaje ga potegniti s seboj, in zamr- mrala z enim tistih skrajnih sklepov, ki se porajajo ljudem v trenutkih popolne zbežanosti:

»Pojdi z mano... nikoli še nisi videl moje sobe... Daj, da ti jo po- kažem...«

Mladi mož je vzdrltel. Žareč val mu je planil v čelo.

Toda v tem plemenitem srcu je takoj nadvladalo spoštovanje do nje, ki jo je imenoval svojo zaročenko. Z ogorčenjem je odrinil misel, ki mu je bila prešinila možgane, in da bi utekel izkušnjavi, se je vrgel vroče- no v svojo povest.

»Ostaniva tu,« je povzel drgeta- je. »Saj mi ne preostaja več kakor par minut. Ali veš, Alisa, kdo me čaka? Kralj navarski! Da, kralj v svoji lastni osebi. In admiral Kolini- škij! In princ Kondeški... Zbrali so se v Betiziški ulici...«

»Gorje meni, gorje nama obe- ma!« je vzkliknila nesrečnica na dnu svoje duše.

»Ne vstevši nekoga, ki ga priča- kujemo... maršala Monmoransiške- ga!«

Aliso je stresel grozevit trepet. In da ni ta trepet prestrašil grofa, bi bil morda slišal šum, nekak zadu- šen vzklik, nedaleč od sebe, za ne- kim vrati...

»Kaj ti je, Alisa,« je vzkliknil mladi mož. »Zakaj si prebledela?... Mari ti je slabo?«

»Meni? Ne, ne... ali pravza- prav... ne, res mi ni dobro...«

Ze se je vprašala Alisa, ali ne bi bilo še najboljšje, da se onesvesti. Toda s svojo posebno naglostjo pre- vdarka si je rekla takoj, da če se ona onesvesti, bi iskal Deodat vodo po hiši in bi odprl morda prva vrata, vrata, za katerimi je čakal Henrik Monmoransiški!

»Je že dobro,« je povzela, »šlo je mimo... pogostoma me obhajajo takšne slabosti...«

»Uboji, dragi angel moj! Le po- čakaj, kadar se združiva, ti napra- vim življenje tako sladko in krasno, da te mine vsa ta nesrečna boleha- vost...«

»Da, da, govori o bodočnosti, ljubljeneč dragi...«

»Ne prišel je čas, da se poslo- vim, Alisa! Saj veš, kdo me priča- kuje. Poslušaj, ako se posreči naš načrt, je konec vseh vojska... in potem, Alisa, se ne ločiva več, ti po- staneš moja žena in srečna bova za vedno... Alisa, poslušaj... naš na- men ni ne večji, ne manjši kakor ugrabiti Karla IX. in mu narekovati naše pogoje...«

Alisi se je izvil zamolkel krik; z naporom poslednjih moči je stekla k vratom, rekoč:

»Molči! Teta je tu!...«

Odprla je vrata; zares se je po- javila Lavra.

Alisa je bila rekla te besede sa- mo, da ustavi Deodata. Ako bi bila manj zmedena, bi se bila vprašala gotovo, zakaj ni slišala, ko so se od- pirala ulična vrata in zakaj se Lav- rino pojavljanje tako dobro ujema z njenimi besedami.

Grof je bil prepričan, da se je starka res vrnila s svoje poti.

»Torej,« je povzel, kakor da na- daljuje pričet razgovor, »jutri zvečer ne bo nič z najinim sestankom; saj veš, prijateljica, da me kličejo oprav- ki na popotovanje...«

»Idi, idi, prijatelj,« je jecljala Alisa, »in Bog naj te čuva na tvoji poti!...«

Kakor običajno vprico tete Lav- re, je stisnil Deodat zaročenki roko. In kakor je bila njena navada, ga je spremila tudi danes tik do vrčko-

vih vrat, dočim je ostala teta sama v hiši. In kakor vedno, sta se poslo- vila s strastnim poljubom.

»Deodat,« je zamrmrala zdaj tre- petaje, »slabosti, ki me obhajajo in strah, ki me popada... vse to morda ni brez vzroka. Nemirna sem že ne- kaj dni, strašne sanje sanjam in mrkle slutnje me obhajajo...«

»Otrok! Otrok ti!...«

»Ali me ljubiš?« je vprašala, položivši vso svojo dušo v to vpra- šanje.

»Če te ljubim? Kako me moreš vprašati to?«

»Čuj,« je dejala ona z žarom, ki je vznemiril mladega moža, »ako je tvoje srce in tvoje življenje, Deodat, v resnici moje, te prosim za božjo voljo, pazi nase! Oh, čuvaj se vsa- ko uro, vsak trenutek, zdaj bolj nego kdaj poprej! Ne zaupaj nikomu! Ako bi ti oče še živel, bi ti dejala: ne zaupaj rodnemu očetu! In pravim ti, Deodat: ne zaupaj niti svoji za- ročenki!...«

In ko ji je skušal zapreti usta s poljubom, je nadaljevala vročeno:

»Kdo pa ve, kaj se lahko zgodi! Ali ni mogoče, da mi uide v snu ali v trenutni blodnji nepravilna besed- da! Oh, Deodat, prisezi mi, da boš pazil nase, čuvaj se tiaka, po kate- rem boš stopal, miroljubnega meša- na, ki te bo srečal na ulici, sten, med katerimi boš govoril, vode, ki jo boš gazil in sadu, ki ugrizneš vani, ker bi utegnil biti zastrupljen! Prisezi mi, prisezi!...«

Klasična slovenščina naših c. kr. uradov. Pri naših c. kr. državnih uradih v Celju, Mariboru in Ptuj, je včasih čitati naravnost škandalozne prevode. Se sramotnejše pa je, če tako prevode poskrbe — Slovenci prevajalci. Za danes samo eno tako cvetko, ki blesti nad uradno pisarno mariborske c. kr. davkarje. Prevajalec je nemški »Auslaustelle« prevel na slovensko z — »Izletišče...« Uradno označbo »Einlaustelle«, pa je prevedel z »Expedit...« In škoda, da je storil tako, kajti, če bi šlo po njegovem, bi bila slovenska terminologija vsaj za eno »V-lejšče« bogatejša. Samo, ne misli morda kdo, da smo si to izmislili!

Šoštanj. (Sel bo.) Obergerman in advokat dr. Petritschek je naznanil odvetniški zbornici v Gradcu, da bo po preteku postavno določenih treh mesecev, zapustil Šoštanj in se preselil v Volperk na Koroskem. Dr. Petritschek, ki se je toliko časa trudil, da bi postal eden spodnještajerskih renegatskih stebrov, v Šoštanju ni in ni mogel naprej. Sitrnil je na vso moč in streljal svoje »nemškonacionalne« kozličke, dokler si na vsezadnje ni popolnoma otolkel svojih rožičkov. Hotel je delati zga-gin in se povsodi silil v ospredje, navsezadnje pa je povsodi moral umakniti prav klaverno svoje nemškonacionalno »delo«. Njegova retirada ima mnogo sličnosti z lisico v basni, ki ni mogla do zrelega groz-dja. Dr. Petritscheku končno še pri-poročamo, da naj vzame s seboj na pot lonec blagoslovljene vode, da bo njegovo »nacionalno delo« v bodoči njegovi domovini uspešnejše...

»Deutsches Zentrum« za dežel. zbor. Kot poročajo graški listi, je imel dežel. zborški »klub« nemški centrum dne 26. marca sejo, v ko-jem je pozval vlado, da naj v izven parlamentarni dobi, po velikonočnih praznikih, skliče dežel. zbor k redne-mu zasedanju v svrhu določitve pro-računa in rešitev več važnih gospo-darskih vprašanj. — Kot smo že po-ročali, je malo upanja za kakšno zbor-ovanje dežel. zbora. Og. v »nemškem centrumu« so še zelo malo številni. Hočejo postati »popularni« in zato se nekoliko silijo v ospredje.

Umor v Gradcu. Včeraj smo poročali, da je delavec Luger priznal, da je ustrelil Meßnerjevo. To pa ni res, marveč, Luger prejkoslej taji zločin in pravi, da se je Meßnerjeva sama ustrelila. Stori-la je po nje-govem mnenju samomor iz žalosti, ker ji je on, Luger, naznanil, da pojde v Ameriko. Seveda mu tega ne veru-jejo, ker se dokazi proti njemu, ko-pičijo dan za dnem.

Maribor. (Kußmanov škandal.) Kot zvenilo, si nekateri še vedno na moč prizadevajo rešiti Kußmanna, da si se o njem zve vedno lepše in čudnejše reči. Govori se tudi o raz-nih drugih stvareh, ki dajo razno misliti. Vse pa kaže, da je naše dom-nevanje, da je Kußmann prav čed-ne stvari o raznih svojih »gospodih« utemeljeno. Boje se ga pustiti, ker se boje, da bi ne povedal iz masčev-anja kaj, kar bi pokazalo vso nemškonacionalno korupcijo in vlada med našimi »Nemci« v najslabši luči. Sicer pa se zve to in ono, kar pripu-šča domnevo, da bo še v bližnji bo-dočnosti — grozno zasmrde-lo v na-šem mestu...

Goriško.

Červinjan. Tu se je ustanovila podružnica nemškega »Schulverei-na«. Zopet nov kol za nemški most do Adrije!

Laški dekliški licej v Puli je do-bil pravico javnosti. Zavod je last dežele, v kateri prebiva več ko dve tretjini Slovanov, katerih hčere ni-majo nobne višje šole.

Italijansko časopisje od Beneške Slovenije tja doli do Sicilije proslavlja »laško zmago« v Gorici. Rimska »Tribuna« pravi, da je s to zmago »ancora una volta« rešeno lahonstvo v Gorici. Mi se radi pri-družujemo tej izjavi.

Dobrotnik človeštva. Duhovnik Leopold Bufalini iz Siene v Italiji je zpusil v svoji oporoki poldrugi mi-lion vredna posestva za otroško bolnico.

Proti Slovanom! Občinski zastop v Kuitfeldu na Zgornjem Šta-jerskem je protestiral enoglasno proti slovaniskim uslužbencem na železnici. In mi naj bi molčali?

Napredovanje Čehov. Čehi na-predujejo tudi na Zgornje Avstrijskem, kjer so pridobili ozemlje med rekama Aniz in Steyr (Mühlviertel) z 253 km². Samo v prvi po-lovici lanskega leta so pridobili 27 km².

Nemci v Benetkah so postavili stalen paviljon za umetniške raz-stave.

Gorica. Razprava proti »Nove-mu Času« je preložena na danes. Ju-tri se prične razprava proti »Soči«.

Gorica. Slovenski brivci niso vsestransko upoštevani. Slovensko

občinstvo naj se poslužuje le sloven-skih brivcev! Zlasti zadnje volitive naj bodo resen opomin, da se je tre-ba držati načela: svoji k svojim!

Občinske volitive v Gorici. »Ju-goslavija« piše: Faidutti, vodja ita-lijskih klerikalcev je zdaj že v drugo požrl častno besedo in ta mož je — čunje! — deželni glavar Goriške... Pri sedanjih mestnih volit-vah v Gorici so na eni strani poleg štirih tudi v verskem oziru popo-lnih laških liberalcev stali še trije fra-mazonski mazinijanci in eden proč-odrimski vsenemec, na drugi strani pa z malimi izjemami zasebno in javno na katoliškem stališču stoječi moške, deloma celo voditelji katoliške stranke. A deželni glavar in stolni prošt Faidutti, rodom beneški Slovenec je izdal parolo da morajo njegovi pristaši voliti Lahe... Nad-škof Sedej, ki je obsodil Gregorčiča, bo brez dvoma veliko strožje še obsodil prošta Faiduttija.

Lahi se pač zavedajo svoje kla-verne zmage. »Piccolo« namreč pi-še, da se je slovenska nevarnost si-cer zmanjšala, nikakor pa ne aničila. Zato zopet rotijo vse goriške Lahe in Nemce, naj v četrtek porabijo vsa sredstva, da se premahajo skozi slo-vensko nevarnost! — Slovenci že vedo, kaj morajo storiti!

Laško časopisje, na čelu seveda nesramni »Piccolo«, poroča narav-nost najostudnejše laži o Slovcenih. Očita nam izgrede, katere so v res-nici uprizarili Lahoni. Ničesar pa ne omeni o laških nesramnostih, ki so jih morali Slovenci v nedeljo pre-stati! Nemški listi ponatiskujejo la-ška poročila in hvalijo Lahe, da so se tako lepo držali. Kaj se vse stori iz prijateljstva?

»Flottenverein« v Gorici. 25ega marca se je vršil v Gorici tretji ob-čni zbor goriškega »Flottenvereina«. Shod je otvoril svetnik Anton Re-bek najprej v nemškem, potem v laškem in navsezadnje tudi v slo-venskem jeziku. Konstatiralo se je, da pripada društvu na Goriškem nič manj kot 30.000 oseb. V novo vod-stvo so bili izvoljeni: predsednik Anton Rebek, podpredsednik grof Coronini-Kronberg, drugi podpred-sednik podadmiral Avgust Oratzl, tajnik markiz Aldo Gozani, pod-tajnik Lucijan Spazappan, blagajnik vladni svetnik prof. Friderik Simčič, nam. tajnik okrajni komisar Josip Žnidaršič. Svetniki so sledeči: žu-pan Jurij Bombič, prof. Berbuč, dvorni svetnik Henrik Cazzafura, baron Jurij pl. Locatelli, odvet. kan-didat dr. Alojzij Pettarin, posl. Josip Venutti, advokata, Dragotin Treo, zdravnik dr. Kappen in baron Maks Kuhn. Brez komentarja!

Krmin. V laškem Vidmu se je osnovala družba za upeljavno avto-mobilsko vožnje iz Vidma, čez Če-dad v Krmin.

Ciril-Metodova podružnica za Sv. Križ-Dobravljje-Vel. Žalje pri-redi na velikonočni ponedeljek veliko ljudsko veselico s plesom na grajskem dvorišču v S. Križu. Na vzpo-redu je petje, igra »Velike zmešnjave« zaradi izposojene marele, šaljiv prizor: Rekrut Janez dobi »urlaub« do polnoči, razni kupleti, kakor »Na-uk jezičnim ženam« in »Prepiri med možem in ženo«. Na veselicnem prostoru bodo postavljeni pavilioni, kjer bode z vsem preskrbljeno. Va-bimo vse one, ki čutijo za našo pre-koristno C. M. družbo, da prihitijo na velikonočni ponedeljek v Sv. Križ, da položijo »mal dar na altar«.

Kamoraški kandidat Dittrich ima vedno slovenske služkinje, s ka-terimi je prisiljen govoriti sloven-sko. Pravi, da so Slovenke poštene in da se jim sme marsikaj zaupati. Sedaj pa nastopa kot nemški kan-di-dat laške kamore, ki preganja Slo-vence na vse načine. Čudne reči!

Narodnostno vprašanje v cerk-venih zadevah. Kakor znano se je vršila svoječasno pri okrožnem so-dišču v Rovinju razprava proti uč-telju Knafliču, ker je ob priliki Mar-kove procesije pel litanije z otroci v latinskem jeziku, dočim je župnik Klun in ljudstvo prepevalo v hrva-ščini. Okrožno sodišče je Knafliča opustilo z razlogom, da se večkrat prigodi, da udeleženci raznih proce-sij molijo v različnih jezikih. Dr-žavno pravdnitvo je pa vložilo nič-nostno pritožbo, nakar se je 30. mar-ca vršil rek pred kasacijskim dvo-

rom na Dunaju, kjer se je sklenilo, da se mora cela zadeva še enkrat obravnavati na prvi instanci.

Nemci in Srbi. Nemško časo-pisje poroča, da so belgrajske »No-vosti« priobčile neki zemljevid av-strogrske monarhije, kjer se naha-ja tudi Gradec na ozemlju prihod-njega jugoslovanskega kraljestva, dočim Srbi prepuščajo Trst in Go-riško Italiji. Ne vemo, kako naj bi se vse to strinjalo z zadnjimi srb-skimi manifestacijami v Belgradu zaradi revoltističnih dogodkov v Tr-stu. Nemci pač radi pišejo, pa malo napišejo! (Op. ured.: »Novosti« so prinesle karikaturu — pri tej pa se večkrat mešajo pojmi.)

Slavnemu uredništvu »Dneva« v Ljubljani. Z ozirom na notico, pri-občeno v vašem cerj. listu dne 31. marca 1914, šte. 822, pod na-slovom »Laški socialisti« pozivlja se — na podlagi § 19 tisk. zak. — isto sl. uredništvo, da blagovoli priobčiti sledeči popravek: Ni res, da laški socialisti so v zadnjem trenutku pre-lomili svoje obljube in da so šli skupno z liberalci in klerikalci na volišče. Res je, da pičlo število ita-lijskih socialistov vpisanih v volil-nem imeniku se volitev ni vdeležilo. Gorica, 31. marca 1914. — Za Fede-razione socialista friuliana A. Cal-lini.

Pomiloščen župnik-vohun. Av-strijski cesar je pomiloštil katoliške-ga župnika iz Gardone Alto ob Gar-dskem jezeru v Italiji. Don Domeni-co Salvadori je bil namreč pred 2 leti aretiran v Rivi radi volunstva v prid Italije. Bil je obsojen na 18 me-secev težke ječe, kazni, katero bi prestal šele prihodnje leto. Pomilo-ščenec se je takoj vkrcal v Rivi na parnik in se odpeljal domov v bla-ženo Italijo, kjer so ga slovesno sprejeli z godbo.

Največje zrakoplove na svetu namerava napraviti Italija. Sploh v Italiji gledajo na to, da prekosijo vse države glede na armado in njene moderne zahteve.

Graški »Šuftenblatt« prinaša dolgovozni članek o napredovanju jugoslovanskih železničarjev. Med drugim se zaletava tudi v »Dan« in mu očita, da je predhodnik Velike Srbije na naših tleh. Možgani takih šuft-urednikov so gotovo v kritič-nem položaju, ker ne morejo več razločevati, kaj je delo za narod in njegove pravice, in kaj je vsenemška propaganda in ž njó združeno vele-izdajstvo. E. veliko smradilnega pra-hu imajo ti ljudje pred svojim pra-gom!

Zopet avstrijski špijon! V bliži-ni Čedad (v videmski provinciji) je aretiran orožništvo Italijana Angelo Digo, ki se je nahajal že 22 let iz-ven Italije. Pred kratkim pa je prišel nazaj in zaprosil delo pri gradbi vo-dovoda ob avstrijsko-laški meji. Ker je bil zatožen, da vohuni za Avstrijo so ga prijeli in izročili vojaški obla-sti. To je že drugi slučaj v par dneh! Najbrž je osnovano kje celo dru-štvo vohunov, ki se je dalo zavesti od naše vojaške uprave. Stvar je zelo zanimiva in jako smrdi!

Gorica. (Izpred sodišča.) Josip Markus iz Jeruzalema v Palestini se je zagovarjal radi tatvine. V sled po-manjkanja dokazov je bil oproščen. Janez Vuga iz Vrtojbe je bil obsojen na 3 dni zapore, ker je razžalil pred sodiščem pričjo Katarino Kostanje-rica iz Vrtojbe. Vložil je ničnostno pritožbo, ki je bila odbita. Josipina Novak je bila obsojena na 10 K kaz-ni radi tatvine, povrh pa je presedela še 10 dni v preiskovalnem zaporu.

Podružnica »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Renčah priredila na Veli-konočni ponedeljek v dvorani g. R. Žnidaršič veselico s tem sporedom: 1. Konec sveta (tridejanska burka). 2. Ples (orkester). — Odbor.

Agro-Merkur.

(Dalje.)

Včerašnja dopoldanska razprava.

Razprava je začela ob 9. uri dopoldan in takoj uvodoma izjavi predsednik: Včeraj je bil zaslišan kot priča K. Reicher, ki se mu je očitalo krivo pričevanje, kar mu la-hko škoduje in predsednik obžaluje, da ni tega očitka takoj zavrnil.

Dr. Mandič izjavi, da nihče ni hotel očitati priči zločina goljufije, konstatira pa, da izpovedbe ne od-govarjajo resnici in zato je nastopil dokaz resnice.

Priča dr. K. Vodušek, tržaški pravni zastopnik »Agro-Merkurja«, izpove, da je v začetku nastopal »Agro-Merkur« v manjših zadevah. Govori potem o kupčiji s koruzo in o della Vedovi. Kupčija je bila na-pravljena med Cohenom in della Vedovo. Dr. Žerjav ni napačno kal-kuliral: Če žita ne morejo prodati, se bo v Tržiču zmlelo, potem bi dala moka še vedno do 25 % dobička med ceno žita in moke. Projekt se

je vlekel več mesecev. Ze febru-aria je prišel priča do prepričanja, da se della Vedova samo zato po-gaja, da je utrdil svoje stanje. Ta-krat sem o njegovi kreditnosti ve-del, da se je pogajal s filijalko »Ljub-ljanske kreditne banke«. Mlin se je cenil na 120.000 K, dolga je bilo ka-kih 85.000 K. Tudi dr. Žerjava je za-čelo skrbeti. Ne razumem, zakaj se je koruza dražila s prevažanjem v Tržič. Vedova ni hotel resno skle-niti pogodbe, in jaz sem imel vtisk, da je zelo nevaren saldokontist. Te-ga mnenja nisem skrival. Kredit pri Vedovi je narasel na 50.000 K. »Agro-Merkur« je dal della Vedovi posojilo 15.000 K, da ga na ta način prisili, da prevzame 40 vagonov ko-ruze. Nisem pa vedel, da je pri po-gajanjih z della Vedovo tekla para-letno tudi pogodba s Cohenom. Co-hen je kupčijo skrival, ker je dife-renci pri vagonu znašala že 150 K. Koruze ze dobil della Vedova dne 5. januarja 1. dne 25. januarja 2 in februarja 21 vagonov. Januarska kupčija z drugo ni v zvezi.

Koruzo so v Tržiču razložili po šupah, ne ve, koliko se je je po-kradlo. Ena partija je bila poškodo-vana, velik del pa je bil dober. Kljub temu je bila končno zaplenje-na, posrečilo pa se mi je doseči vsaj denaturiranje.

Kaj je prevzel Zupančič, ne vem. Glede Vedove pravi, da se je najbrže blaga ustrašil.

O kupčiji z moko sem izvedel jeseni 1909. Cohen ni bil z vodstvom v Ljubljani zadovoljen ter je odpo-vedaval, predno je odpoved obve-ljala. Da pa stoji »Agro-Merkur« slabo, ni rekel. O posetitih Königa v Trst nisem ničesar vedel, enkrat se mi je pač predstavil in prišel tudi k meni ter sva govorila, da gre delo počasi. Kupčija je bila odločno na-pačna. Dr. Žerjav ni iskal dobička in se je res zelo trudil. Glavna na-paka pa je, da je Elizabetni mlin »immer auf der Strasse«. König se je vedno hotel opreti na Lenarčiča, če bi se bil na Lenarčiča obrnil, ne bi bilo prišlo do kupčije. Bila je igra med starim lisjakom in mladim. Cohen je Königa v vsem pritrdil. Kar je bilo naročeno, je bilo že prej prodano. Kadar gre moka navzgor, zahtevajo peki diferenco. To je sta-va igra v Trstu. Velet trgovci so imeli celo shode pri državnem pravdni-štvu v Trstu zaradi tega. O Cohen-ovih pekarijah je izvedel šele pri li-kvidaciji. Po mojem mnenju je bilo to več kakor nedopustno.

O razmetavanju provizije pravi, da so vsi senzali delali kupčije. Kupčije je napravil vse s senzali. »Agro-Merkur« pa bi bil za Trst velikan-skega pomena.

Ko je prišel Zelenik, sem videl, da Trsta ni poznal, senzale je dobro odganjal. Imel je nalog, držati se na najmanjši obseg. Bil je počasen in trinoglav človek. Konto della Ve-dova ni hotel na noben način spravi-ti.

Prepovedal je Zeleniku, da no-benega člana ne sme več pridobiti za »Agro-Merkurja«. To je bilo po občnem zboru.

Grozila je tudi velika izguba pri Haramiji glede 20 vagonov otro-bov iz Varne. Cohen ni bil kriv, zlobnost je bila na drugi strani in židje v Trstu so vedeli za vse pre-pire v Ljubljani. Lenarčič je prihajal tudi v Trst. Videl je, da se za-nima.

Prišel sem na občni zbor. Če bi bil Peter Mihelič prevzel regu-lacijo filijalke, bi bil v odbor stopil. Mihelič, ne vem, če bi bil sprejel. Voljen sem bil v odbor in tudi Mi-helič. Jaz pa sem se odpovedal od-borništvu. Na občnem zboru se je obravnavala samo bilanca. O finan-ciranju mislim, da se ni govorilo, največ pa se je govorilo o Šen-tjanski.

Govoril sem z Lenarčičem gle-de koruze, da sem interveniral. Če je Lenarčič že vedel o koruzi, ne ve, natanko o zaplembi pa ni vedel. Prosil sem ga, da pride sam inter-venirat. Tudi glede moke sva govo-rila. Nacionalni boji so bili velikan-ski tudi pri prodajah. Lenarčič je bil ves prepaden, ko je izvedel od mene, kaj se godi.

Peljal sem se v Budimpešto z Zelenikom in dosegel prvi dan even-tualiteto poravnave. Drugi dan sem dosegel poravnavo 40.000 K. Doktor Žerjav je kalkuliral, ker onih 40.000 kron ni bilo mogoče dobiti, da bi se preneslo, ali drugače aranžiralo. Če bi Rožman ne šel tja, bi bilo vse dobro.

Žlindre je bilo 150 vagonov, to je bila strašna zadrega. Ta sklep je napravil Rožman. Kupčija ni bila slaba, samo žlindre je bilo preveč.

O indirektnem financiranju ni-sem vedel ničesar, po mojih mislih pa se je moral dobiti denar od »Zvezec«. Lenarčič se je ustrašil stro-gosti »Zvezec«. Pri posvetovanju pri

dr. Žerjavu je dr. Žerjav bil najbolj ši-h misli in me je prosil, da naj jaz počasi vse povem Lenarčiču, na fi-nanciranje pa se to ni nanašalo.

Vzrok poloma so bili Elizabetni mlin, velikanski sklepi in strašna besa. Ko je bila v najhujšem teku kriza, je prišla še bolezen dr. Žer-java. Elizabetni mlin ni pravilno delal, da ni vprašal Lenarčiča.

Državni pravdnik vpraša, zakaj se ni o občnem zboru nič poročalo v časopisih, priča pa odgovori, da najbrže iz trgovskih ozirov.

Elizabetni mlin je izjavil dr. Vodušku, da »Agro-Merkurju« ničesar ne dá in da govori samo z Le-narčičem.

Dr. Tavčar proti Rožmanu: Vi ste prišli pet dni po dr. Vodušku v Budimpešto s pooblastilom in dali Elizabetnemu mlinu jamstvo za 60.000 kron.

Rožman odgovori, da sta pod-pisala pooblastilo dr. Žerjav in dr. Novak in predsednik naroči Rož-manu, da prinese pooblastilo.

Priča Rosenstock je žid in pri-seže s klobakom na glavi. Izpove, da je delal kupčije z »Agro-Merkur-jem« s fizičolom, koruzo in drugim. Posebnega ni povedal, pač pa je rekel, da v Trstu senzali včasih na-ravnost goljufajo in človek se ne more pred njimi dosti zavarovati.

Priča della Vedova izpove s posredovanjem tolmača italijansko. Živi v Vidmu (Udine) in je italijan-ski državljani. Leta 1909, v mesecu decembru je dobil naročilo od »Agro-Merkurja«, da naj najde skla-dišča. Na svoj račun ni takrat ničesar kupil. Koruza je bila — ko je prišla — baje mokra in zato se je pokvarila, pa samo v dveh ali treh vagonih, sicer je bilo dobre 19 ali 20 vagonov. Zaplenili so pa vse.

Dobro koruzo je shranil v posebnem skladišču pri dveh firmah. Naznanil je stvar najbrže nekdo s postaje v Ronchi, on ni vmešan v to zadevo. Po njegovem mnenju je bilo škode kake dve tretjini kapitala. Koruzo je pozneje prevzel »Agro-Merkur« po Zupančiču in Zeleniku. Ni mu znano, da bi kaj zgnilo, pač pa je iz veli-kega skladišča zmlel nekaj koruze in poslal moko »Agro-Merkurju« v Ljubljano. Ker je bila koruza zaple-njena, je niso smeli zračiti 15 dni; ključje je vzel župan v Ronchi. Ško-de je bilo kakih 37.000 kron.

Priča Zupančič se ne zaprišeže in izpove, da je vstopil pri »Agro-Merkurju« leta 1909. Kot skladiščar, pozneje je bil potnik. V nekaterih slučajih je podpisaval tudi pobot-nice. Ko je prišel v Trst, je bilo zelo malo blaga, pozneje je prihajala moka. Baje je imel Cohen tudi svoj denar v blagajni. S koruzo v Trstu ni bilo dosti dela. Ne spominja se, da bi bi on zakrivil, da so stali va-goni na železnici. Pač pa so ležali nekateri vagoni meseca aprila ali maja tako dolgo na kolodvoru, da je ležarina znašala za vagon kakih 150 K. V Ronchiju je takoj konsta-tiral, da koruza ni bila zaklenjena. Neki Conciglia je plačal 570 K Co-hemu, on, Zupančič, je spisal pobot-nico in jo podpisal. Cohen pa ni vknjižil. Zupančič je moral nato dati menico. Napravil je enkrat tudi z nekim prijateljem pojedino, ni si pa za to prilastil denarja »Agro-Mer-kurja«, marveč je dobil dotični de-nar za prodajo neke trgovine.

Dr. Mandič predlaga, da se br-zo javno pokliče iz Budimpešte rav-natelj König, da bo izpovedal, da je bila poravnava v Ljubljani že skle-njena, da so si segli on, Lenarčič in dr. Žerjav v roke, da se je potem König odpeljal v Budimpešto ter poslal od tam spisano pogodbo za poravnavo v Ljubljano, odkoder je pa ni dobil nazaj niti podpisane, niti nepodpisane, nakar je prišel šele z drugimi koraki. Predlaga nadalje zaslišanje Milana Roznerja, ki bo izpovedal, da je napravil s konla-kom, ki ga je kupil od »Agro-Mer-kurja«, prav dobro kupčijo.

Razprava se prekine ob 1. uri popoldan; nadaljevanje ob pol 4. po-poldan.

Popoldanska razprava.

Predno se je začela razprava in dokler senata še ni bilo v dvorani, se je razvila med državnim pravdnikom in zagovorniki (posebno dr. Mandičem) prav »domača« raz-prava o procesu. Dr. Mandič je med drugim vprašal dr. Neupergerja, ako bo ob koncu držal dolg govor in ko-je ta vprašal, zakaj ga to interesira, mu je odgovoril dr. Mandič, da bodo zagovorniki na vsak njegov četrt ure govorili po eno uro. Dr. Neu-perger vpraša prestrašeno: »Ali vsak od Vas?« Seveda, je bil so-glasen odgovor...

V tem pridejo člani sodnega dvora in razprava se nadaljuje.

Konfrontirata se obit. Cohen in priča Zupančič, ker se je moralo po-iasniti, kako se je v nekaterih slu-

čajih manipuliralo z denarjem in vknjiževanju prejemkov v tržaški podružnici.

Tudi Zelenik je bil vnovič poklican, ki izpove, da se je govorilo, da je v Ronchi zmanjkalo nekaj kornice. Glede onega blaga, v vrednosti kakih 20.000 kron, ki ga je zmanjkalo v tržaški podružnici med 1. in 30. septembrom, ne ve ničesar povedati.

Lenarčič pravi, da mu König nikdar ni govoril o tem, da je Cohen nekako lahkali trgovskih nazorov. Dr. Zerjav tudi ni nič znan o taki Königovi izjavi, sicer je pa on vedno bil sam prepričan, da je Cohen priden in spreten, ampak paziti je treba nanj.

Zupančič pravi, da mu je Modic povedal, da ga je Cohen klical v svoje stanovanje in mu predlagal, da bi pričel pred sodnijo, da je on, Zupančič, na svojo pest delal z blagom — Cohen izjavi, da se mu je Modic ponujal, da bo tako pričal.

Dr. Mandič zahteva odločno, da se mora poklicati dva svedoka (enega iz Trsta in enega iz Tržiča), ki sta edina v preiskavi obremenila Cohena, sedaj pa na noben način nečeta priti k razpravi, četudi sta bila klicana, iz česar se jasno vidi, da si ne upata vzdržati svojih trditvev, da sta plačala Cohenu neke zneske, ki jih je on pridržal za sebe.

Senat po krajšem posvetovanju sklone, da se ta dva svedoka ne pokliče, ker to najbrže ne bi nič spreminilo na stvari. Prečitane se izjavi obeh, ki sta jih podala v preiskavi in v katerih oboje obremenjuje Cohena, češ, da sta mu plačala neke zneske, pa sta potrdili nekam založila. Cohen zanika resničnost teh trditvev.

Prečita se ovadba dr. Voduška, tržaškega pravnega zastopnika »Agro-Merkurja« na državno pravdnostvo radi preprečenja izvršbe. Cohen je namreč vodil več pekarn v Trstu, kjer je rabil moko »Agro-Merkurja« in je bil dolžan »Agro-Merkurju« za moko. Ker poprej, dokler se ni bil pri »Agro-Merkurju«, ni imel nobenega premoženja, ni imel očeta, da je vzel v najem in vzdrževal pekarije z denarjem »Agro-Merkurja«. Potem je te pekarije — ko je slišal, da se ga toži za moko — prodal in izvršca je ostala brez uspeha, ker se je našlo pri njemu samo štiri zvezke Schillerjevih del (mož se je interesiral za literaturo!).

Priča dr. Konrad Vodušek podtrdi vse svoje navedbe v ovadbi proti Cohenu in dostavi še, da je zahteval od Cohena »manifestacijsko prisego«, ki je pa ostala brez pozitivnega rezultata.

Priča pove za Zupančiča, da je bil pristav južno železnice in je po neveril večji znesek.

Prečita se izjava nekega Lovšina iz Trsta, ki je vzel od Cohena v najem neko pekarijo proti dnevni najemnin 4 kron. Sklepov za moko ni nikdar podpisal, naenkrat je bil pa tožen za plačilo, česar pa oni ne prizna. Cohen odgovori, da Lovšin res ni podpisal sklepa, ampak moko je prejel in on ga je v knjigah obremenil.

Priča Ermano Dano, pek iz Trsta, ki je žid in se pri prisegi pokrije. Zasljan je bil v nemškem jeziku, ki ga je komaj lomi. Ker dobro zna samo laško. Tudi on izpove približno kot Lovšin. Ker ni znal dobro nemško, je prav čudno odgovarjal, tako, da se mu je vse smejala. Dr. Mandič si je pa znal pomagati in ga je začel izpraševati laško, tako, da se je vsaj nekaj spravilo iz njega.

Citajo se dalje razne izpovedi in sodnijski akti, potem pa pride na vrsto

priča R. Maestro, senzal v Trstu, ki je žid in se pri prisegi pokrije. Njegova nemščina je tudi taka, da komaj za predsednikom ponavlja besede prisoge. Priča pripoveduje o neki dobri Cohenu kupčiji, potem pa opisuje položaj na tržaškem trgu pri kupčiji z moko v kritičnem času, ki je izzval insolvente ogromnega števila tržaških pekov. Toliko insolventov je najmanj 12 let ni bilo. Na koncu se krega priča, da je odškodnina, ki mu jo da sodišče za pot v Ljubljano, premajhna. Predsednik mu pojasni, da dobi samo toliko, kolikor določa zakon.

Priča Sušič, pek v Trstu izpove, da je kupčeval s Cohenom in da je pri teh kupčijah nekaj izgubil. Malo je povedal, ampak odškodnino je hotel imeti tudi veliko, pa ni nič pomagalo: dobil je toliko, kolikor določa zakon.

Priča Lambe, senzal v Trstu, izpove, da je kupčeval s Cohenom in potrdi, da je imelo padanje cen pri moki v Trstu v kritičnem času naravnost grozovite posledice kot nikdar poprej. Pri odhodu se Lambe prijazno poslovil od Cohena.

Priča Visintini, magaciner v Trstu, se zapriše italijansko in tudi izpove na pol italijansko, na pol nemško. Naročal je za »Cooperativo« moko od »Agro-Merkurja« in o tem

ne izpove nič posebnega, pač pa potrdi na tozadevno vprašanje dr. Mandiča, da je bilo 1. 1909 enormno in da je bilo pri pekih nenavadno veliko insolventov, do katerih je prišlo radi naglega padanja cen moke.

Dr. Jos. Sajovic, upravitelj konkurzne mase »Agro-Merkurja« izpove, da so bile pri »Agro-Merkurju« knjige materialno in formalno pomanjkljive, ne more pa trditi, da ne bi bila vpisana kaka plačila, temveč prenečene niso bile posamezne postavke iz ene knjige v knjigo in tudi protiračuni niso bili vpisani; iz vseh teh pomanjkljivosti je morda nastala diferenca kakih 15.000 kron. Korespondenca tudi ni bila v popolnem redu.

Pisma so se razpošiljala po večini pod firmo »Agro-Merkurja«, nekatera pa tudi pod firmo »Zveze«; na enih in drugih sta bila podpisana dr. Zerjav in Rožman.

Zapazil je, da je ena članska pristopnica bila prečrtana. Jamstvo članov je znašalo nekaj čez 300.000 K, ampak med člani je tudi takih, od katerih se ne bo dalo veliko ali pa nič dobiti (med temi se nahaja tudi Juvančič iz Medvoda, za katerega se sedaj ne ve, kje je) tako, da bi se dobilo k večjemu kakih 100.000 K ali pa malo več.

Aktivna imovina »Agro-Merkurja« znaša 109.678 kron, terjatve pa kakih 250.000 kron, skupno bi torej prišlo kakih 350.000 kron, likvidnih terjatev je pa 748.562 kron.

Dalje izpove dr. Sajovic, da je bilo pri »Agro-Merkurju« preveč obojba, slaba organizacija in tudi decentralizacija (tržaška podružnica) ni bila koristna, ker ni bilo mogoče podružnice vestno nadzorovati.

V Trstu so se razmere zboljšale in upati je, da se iztožijo in dobijo še večji zneski.

Dr. Sajovic odločno trdi, da bi »Agro-Merkurj« lahko še dalje posloval in se tudi izvlekel iz zagate, ko ne bi na njo tako pritiskal Elizaбетni mlin in »Zveza slovenskih združug«.

Dr. Mandič opozori pričo na izpovedi izvedencev, ki so izjavili, da je bilo knjigovodstvo pregledno.

Na vprašanje dr. Zerjava, ako bi se dobilo kakih 70.000 kron, ako se ne bi napovedalo konkurza, temveč bi se z dolžniki dalje poslovalo, odgovori dr. Sajovic, da bi se gotovo dobilo več kot se je tako dobilo.

Dr. Tekavčič kot Lenarčičev zagovornik se oglasi k besedi v zadnji tolikokrat omenjene garancijske izjavi in pravi, da se ne sme pri tem njegovemu klientu očitati kakih sebičnih motivov.

Dr. Mandič pravi, da se je na eno popolnoma pozabilo: namreč težko bolezen dr. Zerjava, ki je gotovo nosil kal bolezni že prej v sebi, kot se je vlegel v posteljo in je od začetka 1. 1910 prav težko delal. Predlaga, da se zaslusi dr. Oražem in dr. Bleiweis, ki sta ga zdravila.

Državni pravdnik dr. Neuperger se protivi temu predlogu in pravi, da je to splošno znano, da je bil dr. Zerjav bolan, da pa je sedaj na zadovoljstvo vseh zopet zdrav, kar ga zelo veseli.

Dr. Mandič se zadovolji s to konstatacijo.

Razprava se nadaljuje danes ob 9. uri dopoldne.

Od velikonočne nedelje 12. do 17. aprila — 6 dni!

Modra miška!

Z Magdo Lessing!

Največja in najkrajša učinkovita veseligrta te sezije! Neprestan bučen smeh!

Kinematograf Ideal.

Dnevni pregled.

Na vso moč zanikavajo. Zgodil se je te dni slučaj, ki kakor je bil malenkosten v začetku, sedaj ni več malenkosten, temveč pomemben in da dovolj premišljati. Ogrski ministriški predsednik Tisza je vse preje kot diplomat; človek prav nebrusenega paprikaškega jezika je. Rad se vtičuje v zadeve drugih držav in s tem prav malo uslugo napravljaja Avstro-ogrski. Znano je, kako je v ogrskem parlamentu pred letom ščeval Bolgare in Srbe v vojno. Pri pametnih ljudeh si ni pridobil posebnega respektja vsled tega. Te dni je pa mož začutil potrebo, da tudi on poseže s svojim peresom v prerekanje nemških in ruskih listov radi nemško-avstro-ogrskih in ruskih odnosov. Pero se mu je pa zadržalo in napisal je besedo o ruskem megalomanstvu in dejal, da rusko megalomanstvo povzroči vojno med Avstro-ogrsko in Rusijo. Ruski listi so

vsled tega primerno opozorili, da ogrski državnik govori o vojni, med tem, ko Rusija govori o miru. Vsled članka je pa zavržalo tudi po avstrijski javnosti in takoj na to so se oglašili oficijozni listi, ki so pisali, da Tisza ni dejal megalomanija, temveč ambicija. Čedna mora biti ogrska javnost. Če si vladna žurnalistika drzne napisati, da napisana beseda »megalomanija« ne pomeni megalomanije, temveč »ambicija«. Se bolj čudno in zagonetno je pa, da so avstro-ogrski državniki vsled tega tako razburjajo, da bodo poslali v Petrograd svojega poslanika, ki že dalje časa ni tam bil, da pomiri Rusijo in da da primerno izjavo. Radi ene besede pa že takšen bojzljiv spektakel.

Divadlo, mesečnik za gledališko umetnost prinaša v svoji zadnji številki poleg bogatega pregleda in ilustracij tudi slike g. Nučiča (v ulogi Tajfun) in našega zagrebškega znanca Stermeča. Revija je najboljša slovanska revija te vrste.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu marcu 1914 je 252 strank vložilo 147.440 K 69 vin. 181 strank je vzdignilo 84.694 K 72 vin. 5 strankam se je izplačalo posojil 17.050 K. Denarni promet 550.263 K 83 vin.

V smrti nevarnosti. Iz Kroke se nam poroča: Utonil bi bil dne 31. sušca okoli 72 let star mož. z imenom Valentin Dobre. Stvar je sledeča. Bilo je že precej pozno in temno, ko sta korakala g. Anton Rus, orožnik in naravnih postajevodja, tačas v Kropi, doma iz Smartna pri Litiji in g. Ivan Magušar, slušatelj tehnične visoke šole, iz Kroke, počasi proti domu. Naenkrat zaslišata grgranje in klice na pomoč, ki prihajajo iz do 3 m nižje ležečega potoka, kjer vidi-ta, skozi temo človeka ležati sredi peneče vode, ki ga je čisto pokrivala in počasi odnašala. V hipu skočita v vodo, ki jima sega do pasu in orožnik g. Anton Rus privzdigne onemoglemu starcu v toliko glavo, da je bila na površje. Pri tem bi ga bil skoraj vzel vrtnec, ki je tam in v katerem bi bil starček utonil. Ko ga privlečeta na cesto, je ta komaj še dihal!

Spravila sta ga k zavesti in naložila na voz g. Franc Azmana, ki je prišel ravno mimo. V kropi sta ga peljala v gostilno »pri Jalu« in preskrbela vse potrebno za zdravje in varnost. Ponesrečenca. Denarnica, v kateri je bilo 80 kron, je bila že čisto razpadla in le še komaj so se rešili bankovci. Premočno obleko sta mu slekla in, gorko zavitega položila spat. Danes jutraj je mož povedal, da je star 72 let, doma iz Dražgoš, hišna številka 17 in da se piše Valentin Dobre. Rekel je, da se mu je, enkrat v glavi zavrtelo in da ne ve, kako se je dalje z njim godilo. Na vprašanje, ali se mu je to že večkrat pripetilo, da ga prime slabost, je odgovoril, da večkrat in tudi navedel različne slučaje. Iz vsega je razvidno, da bi bil mož gotovo utonil, ako bi ne bilo omenjenih dveh gospodov še pravočasno. Prijel ga je namreč že tudi krč in voda ga je bila že popolnoma poplaval, le desna roka je molela še v vodo in le pogumemu in požrtvovalnemu delu in pomoči g. orožnika Antona Rusa in g. štud. ing. Ivana Magušarja se ima zahvaliti rešitev pred gotovo smrtjo.

Mozil se je podr. Dne 31. p. m. je vozil posestnik Anton Krašovec iz Vrhnik v vas Mirke čez tamošnji most čez Ljubljanico. Ko je prišel do sredine mostu, se je most vsled teže voza nenadoma podr in vse, voz, konji in Krašovec, je padlo v vodo. Na Krašovečvo klicanje so takoj pri-tekli na pomoč tamošnji domačini, ki so vse rešili iz mrzlih valov reke.

Ogenj. Dne 29. p. m. popoldne je izbruhnil ogenj na kozolecu posestnika Janeza Lekšeta iz Laz, občina Bučka. Ogenj se je silno hitro razširil in uničil hišo, kozolec, gospodarsko poslopje, pod, hlev za prašice in ulnjak. Domačini, ki so gasili, so rešili le živino, prašice in nekaj hišne opreme. Škoda znaša 6000 kron, zavarovalnina pa samo 1800 kron. Zažgali so otroci.

Nepravi zdravnik. Pretekli petek zvečer je aretiralo orožništvo v Škofji Loki nekega potujočega potnika, ki se je izdal za tamošnji okoli-lici za zdravnika in ki je dajal ljudem »arčnije« proti glavobolu, epilepsiji itd. »Zdravnik« je zahteval seveda za svoja »zdravila« denar in našlo se je več preprostih ljudi, ki so mu sedli na limanice. »Zdravnika« je orožništvo izročilo okrajnemu sodišču.

Preprečena železniška nesreča. V četrtek popoldne je odšel od doma triletni kajzarjev sin Franc Grum iz Zaloga. Otrok je prišel blizu postaje Zalog na železniški tir ravno v trenutku, ko se je bližal tovorni vlak. K sreči je strojevodja zapazil dečka, ustavil vlak in tako preprečil nesrečo.

Desno nogo si je zlomil pri delu. Te dni se je ponesrečil 31letni hlapec Janez Koršec iz Kočevja. Pri delu je padel tako nesrečno na tla da si je zlomil desno nogo.

Gostilna. Anton Ivančič Buffet.

TRST. Andemo de Toni, via Nuova 5. TRST.

Tržaškemu občinstvu in v Trst prihajajočim Slovincem jamčim za pristna istrska, vipavska in dalmatinska vina, kakor tudi vedno sveže pivo in izborno mrzlo in gorko kuhinjo.

TRST Odlikovana pariška čevljarna (Calzoleria Parigina). TRST

Velika izbira čevljev za gospode, gospe in otroke. Cene zmerne. Cene zmerne.

Ulica Carducci števil. 15.

BUFFET-RESTAURANT

Via Nicolò 11. — TRST — Via Nicolò 11.

Podpisana vlijedno naznanjava p. t. občinstvu, da sva prejšnji buffet »letria« razširila v buffet-restaurant z dunajsko kuhinjo. — Točiva: Góško belo in kulmbaško črno pivo, pristna istrjanska, dalmatinska, štajerska in nižavstvska vina. — Opoldne in zvečer abonement.

K. Risser. A. Trup.

Naboj kot igrača. 15letni Pavel Hribar iz Pečnika pri Podgorici je našel te dni prazen vojaški naboj, v katerega je našel smodnika in celo reč potem prižgal. Nastala je eksplozija, naboj se je razletel in težko poškodoval fantiča na desni roki.

Nesreča v jami. 47letni rudar Janez Novak iz Idrije je padel te dni v tamošnjem rovu tako nesrečno, da je zadobil težke poškodbe na rebrih.

Med vožnjo okradena. Te dni se je peljala v gorenjskem vlaklu služkinja Alojzija Zima. Med postajama Kranj in Vičvarje je bila ukradena denarnica z osmimi kronami. V denarnici se je nahajala tudi zlata zapestnica, zlat prstan s slepim kamnom, majhen ključek in vojni listek za progo Zirovnica - Ljubljana.

Denar se je našel. Na Vrhnikih je našel 30. p. m. sluga in jetniški paznik Jožef Lenič večjo vsoto denarja. Kdor je denar izgubil, naj se zgłosi pri tamošnjem poštnem uradu, da ga dobi nazaj.

Umori.

Morilka grofica Tiepolo.

Dne 30. p. m. se je začel v Rimu proces proti 32letni ženi Oggioni, rojeni grofici Tiepolo, ker je obdolžena, da je dne 28. novembra preteklega leta ustrelila v San Remu častniškega slugo svojega moža. Grofica trdi, da je ustreljeni 23letni vojak ta čas vdrl v njeno spalnico in da se je vrzel nanjo, ter jo hotel posiliti. Da je to preprečila, je zgrabila grofica samokres in je vojaku ustrelila. Grofica Tiepolo je grozno nervozna ženska in se vedno nahaja v zdravniški oskrbi.

Živinska žena.

Dne 25. julija 1908 so našli v Kiehu steklarskega mojstra Ludovika Schmidta obešenega. Skraja se je mislilo, da gre v tem slučaju za samomor. Sedaj pa se je dognalo nekaj drugega. 17letni sin umorjenega Schmidta je ovidal tamošnji policiji svojo mater, ki je njegovega očeta najprej z vrvo zadušila in ga potem mrtvega obesila.

Skrivnostni umor v Tirnovem.

V Tirnovem na Bolgarskem je bila pred kratkim ustreljena žena ruskega polkovnika Baglovskega. Gre tu za jako interesanten slučaj. Mož in žena sta sedela pri večerji, ko so se nenadoma zaslišali koraki na koridorju in tuji glasovi. Polkovnik je šel iz sobe, v tem pa je zadela njegovo ženo krogla iz samokresa. Polkovnikova žena, rojena Bolgarka je bila na mestu mrtva. Ker je bil polkovnik na sumu, da je udeležen pri umoru svoje žene, ga je policija aretirala in izročila sodišču.

Misteriozen umor.

Te dni so našli v nekem gozdu pri Novem Jorku truplo dvajsetletne učiteljice Lidije Beecherjeve. Učiteljica je bila pred kratkim nastavljena

v neki tamošnji šoli. Med njenih učencev se je nahajal tudi 17letni Evgen Gianin, ki je nadlegoval mlad, lepo učiteljico z ljubimskimi ponudbami, ki pa jih je Beecherjeva odklonila. Gianina, ki je na sumu, da je umoril učiteljico, so aretirali.

Ljubljana.

— Netočno je poročal včerajšnji »Slovenec« o dr. Drmotovem članku in o »Dnevovem« poročilu. »Dan«, dr. Drmote ne primerja nikjer z Nastičem. Napisali smo samo, da smo se nekoliko spomnili na Nastičevo brošuro »Finale«. »Dan« sam se s takšnimi sumničeni ne peča in zato smo tudi po češkem »Času« prinesli zavrnitev dr. Drmotovih trditvev.

— Benefična predstava v slov. dež. gledališču se vrši v soboto 4. t. m., v nedeljo 5. in v torek 7. t. m.; V soboto se vprizore »Legionarij«. V nedeljo popoldne se vprizori vele-zabavna burka »Nevzdržljivi Izidor«, ki je dosegla pri premieri sijajen uspeh. Zaposlen je ves dramski ansambl. Naslovno vlogo igra g. Povhe. Opozorjamo, da se vprizori zadnjič pri zelo znižanih cenah. — V nedeljo zvečer se ponove »Legionarij« in v torek 7. »Perjanica«, drama Nicodemija, v kateri debutira g. Ferdo Trampuž.

— »Naposled sama« v deželnem gledališču. Vsebina: Gdč. Dolly Dowerland (ga. Polakova) je zaročena z bedastim rofom Vilbaldom Splenningenom (g. Binički). Mladi baron Frank Hansen (g. Strmac), po pokliči diplomat, ljubi tudi Amerikanko Dolly, a se ji ne upa in ne more približati. Iz švicarskega hotela, kjer živi vsa družba, napravljajo gostje izlete v gore. Hansen se preobleče za gorskega vodnika in vodi gdč. Dolly na goro. Ko sta naposled sama, ji razkrije svojo ljubezen. Tudi ona se zalubi vanj in dejanje se zaključ z dvema porokama: baron Hansen se oženi z Dolly, grof Splenningen pa s Tilly (gdč. Krista Zupančičeva kot gost). ki jo pozna še iz dišajskih let, ker je stanoval pri njeni materi Konstanci (gdč. Haimanova). Plesje je uvečbal baletni mojster Louis Grundbach z Dunaja. V I. dejanju

Vrnitev k domačemu delu

je zadnja zahteva ženskega gibanja. Hiši gospodinja, otrokom mater zopet dati, je cilj resnih boriteljic za žensko pravo. Dolžnosti moderne gospodnje so seveda zelo različne od onih v starih časih. Ona potrebuje temeljitega znanja v vseh panogah vede, ki so z gospodinjstvom v direktni ali indirektni zvezi. Predvsem je potrebna kemija in znanstvo o blagu. Ona more le takrat racionalno gospodinjiti, če je poučena v vrednosti živil, če si je svesta kemičnih potvorb pri pripravi jedil.

Kuhinjsko kemijo v tesni in lahkoumljivi obliki in rečne knjige dr. A. Oetkerja, Baden pri Dunaju, ki se doka brezplačno pri vseh špeceristih, drogeristih in v vseh trgovinah živil, ki prodajajo dr. Oetkerja dobro znani prašek za peko. Kjer se ne dobi, se naj zahteva brezplačna pošiljatev reč. knjig od dr. A. Oetker, tovarna živil, Baden pri Dunaju.

piešeta gđc. Zupančičeva in g. Drag. Cvetko.

— **Kapitan Schneiderjevič** in **Jenci, mladi lev** so razstavili v izložbenem oknu J. Ketteja, Franca Jožefa cesta 3.

— **»Ljubljanska kreditna banka«** V mesecu marcu vložilo se je na knjižice in na tekoči račun K 3.853.227,30 dvignilo pa K 3.275.022,96. Stanje koncem marca K 20.144.283,32.

Dva velika ljudska koncerta priredi salonski orkester Sokola I. in sicer v nedeljo dne 5. t. m. ter na Velikonočni ponedeljek 13. t. m. v restavraciji hotela Tivoli. Koncert traja obakrat od 4. popoldne do 7. zvečer, nato pa se vrši od 8. do 12. ponoči ples v dvorani. Vstopnina je tako nizka — 50 vinarjev za osebo — da lahko vsakdo posesti te prireditve. Slavno občinstvo vabimo torej na mnogobrojen poset. Bratje in sestre, agitirajte! Na zdar.

— **V Ameriko so jo hoteli popihati** trije hrvaški delavci. Preskrbeli so se z napačnimi listinami in so menili odriniti. Pa že niso imeli sreče. Stražnik jih je aretirat.

— **Na sumu tatvine** je bila neka 17letna dekla iz Florijanske ulice. Policija je punco aretirala in jo izročila okrajnemu sodišču.

— **Vlom in tatvina.** Pretekli četrtek popoldne je bilo v odsotnosti tovarniške delavke Neže Žurbi iz Gline vlomljeno v stanovanje ime-novane. Tat je odnesel zlato žensko verižico, srebrno zapestnico, zlato brožo, par ženskih čevljev in petdeset kron gotovega denarja. Na sumu tatvine je neki osemnajst do štiriindvajset let star, srednjevelik in razcapan vandrovec.

— **V mestni klavnici** se je od 15. do 22. marca t. l. zaklalo: 70 volov, 10 bikov, 5 krav, 141 prašičev, 167 telet, 31 kostrunov, 116 kozličev. Mesa se je vpeljalo 478 kg. Zaklane živine se je vpeljalo 1 govedo, 1 prašič, 53 telet, 22 kozličev.

— **V viharju pogube,** krasni kinematografski roman v 6 delih, ki je imel pretečene dni najlepši uspeh, predvaja se le še danes v kinematografu »Ideal«. Jutri v soboto Nordisk svetovna učinkovitost v 4 delih »Hudičev delež« z Valdemar Pyslandrom v glavni vlogi. V torek 7. in sredo 8. samo dva dni Girardi v filmu milijonski stric.

Trst.

IZJAVA.

Ciril Metodovo moško učitelstvo, zbrano na sestanku dne 26. marca 1914 na Acquedottu v Trstu:

1.) Obsoja dopis »Zarje« z dne 18. III. 1914 št. 820, pod naslovom »Zavodi družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu in delavstvo«, ker ima ta članek namen vzbujati med ljudstvom, posebno delavstvom neznanje o C. M. D.

2.) Protestira proti trditvi, da se na C. M. zavodih krajiš urnik v svrhu politične agitacije: zavrača to trditev kot zlobno in neresnično podtikanje, ki ima namen škodovati ugledu C. M. zavodov.

3.) Se izreka za narodno in pravno svetno delo, ker se zaveda, da vestno vrši svojo službeno dolžnost in nič manj točno ne deluje za povzdigo šole, kakor za povzdigo naroda.

4.) Odklanja vsak terorizem in siljenje k narodnemu delu, ker isto vrši popolnoma svobodno po lastnem nagnenju in prepričanju, za to zavrača vsako nasprotno trditev.

5.) Istotako se zavaruje proti komentarju »Edinosti« z dne 20. marca t. l. pri odgovoru »Zarji«, posebno proti podtikanju avtorstva »Zarlinega« članka — ter:

6.) Izjavlja, da med njimi ni pripadnikov t. zv. »učiteljskih novostrujariev« in vsa tozadevna namigavanja od strani »Edinosti« neodgovarajoča istini, in se v prihodnje odločno zavaruje proti širjenju tekega javnega mnenja.

7.) Obsoja vlačenje privatnih gostilniških pogovorov v javnost posebno, če se zamenjuje politične in besede, ki dalejo vseli stvari popolnoma drugo lice, in pričakuje od merodajnih faktorjev, da v prihodnje kaj enakega preprečijo, da se ne pripeti več.

Na naša konkretna dejstva, da so poslali socialni demokratje na shod v slovensko Nabrežino samo nemškega govornika Müllerja in še nekakega Italijana, »Zarja« ni niti znila. Si pač misli, da je bolje za njo, če o takih rečeh lepo molči. Mi pa ne bomo molčali, ampak bomo brezobzirno razkrinkovali gnile razmere, ki jih goji jugoslovanska socialna demagogija na naši slovenski zemlji. Sramota je, če se kaj takega dogaja! Ali naj ostanemo vedno sužnji drugih narodov? Kje je tu pravica? Zaslupljeni, izpreglejte!

Kdo nas zadržuje, kdo je naša ovira, kaj? Kakor pri tržaških volitvah, tako so slovenski socialni demokratje tudi v Gorici izdali parolo,

da naj se slovenski sodrugi vzdrže vsakih volitev. Ko smo o tem sklepi slišali, nas je peklo kot ogenj. Znano nam je namreč predobro, da pač upoštevajo sklep vodstva stranke slovenski sodrugi, da ga pa ne upoštevajo italijanski sodrugi. Slovenski socialni demokratje ostanemo na dan volitev doma, italijanski socialni demokratje pa gredo navdušeno volit in pomagajo italijanstvu po koncu. Ali ni postopanje slovenskih socialnih demokratov najstrožje obsodbe vredno? Ali niso slovenski socialni demokratje tisti, ki nas zadržujejo v narodnem razvoju, dočim ravno s tem pomagajo, da se obdrži kamoralski zistem, ki nas tlačí in zaslužuje, na površju?

Neki tržaški Nemec mi je dejal, da se je prepiral, da imamo Slovenci v Trstu nešteto takih ljudi, ki se sramujejo govoriti slovenski, vsled česar govorijo italijanski. Dodal je k temu, da se med Nemci nikoli kaj takega ne dogodi. Nemci spoštujejo in cenijo svoj jezik nad vse in celo tako daleč gredo, da se jim zdi popolnoma naravno, da se morajo njihovega jeziku priučiti tudi tisti, ki ga ne razumejo. Takli so Nemci, mi pa smo take sence napram njim. In vendar je tudi naš jezik zelo lep in smo lahko ponosni nanj. Premalo pameti imamo, zato v nacionalnem oziru še nismo tam, kjer so Nemci, upamo pa, da to tudi pride — mora!

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

IZID OBČINSKIH VOLITEV V II. RAZREDU.

(Telefonsko poročilo našega rednega poročevalca.)

Gorica, 2. aprila. Današnje volitve v II. razredu so potekle popolnoma mirno. Slovenski kandidati so dobili 286 do 289 glasov, italijanski (s pomočjo Nemcev in drugih) 585 do 592. Udeležba je bila manj živahna kakor zadnjič. V občinski svet sta prišla dva Nemca. — To je poslednje veselje Italijanov, ki bodo doživeli prihodnjič vkljub vsem zvezam in podporam poraz.

48.100 KRON UKRADENIH po žepnem tatu pri belem dnevu na ulici med vrvečim občinstvom.

Trst, 2. aprila.

Boržni mešetar Ruggero Rodriguez je inkasiral včeraj okoli 11. popoldne v banki »Credita« svoto 48.100 kron. Na poti domov se je v ulici Nuova zalezel vani neki človek, se namenoma spoddaknil in telebnil na tla. Rodriguez pa se je, misleč, da je temu človeku slabo, sklonil čez njega, hoteč ga vprašati, kaj mu je. V tem trenutku pa se je »revež« hitro dvignil pokoncu in se poizgubil med množico, ki je bila priča tega prizora. Rodriguez ni prvi hip niti najmanj slutil, da se je dotični človek namenoma vanj zalezel, da se polasti njegovih 48.100 kron. Šele nato, ko je tat izginil, je posegel v žep in ugotovil, da mu manjka denarna listnica s celotno svoto 48.100 kron. Tat se je moral polastiti denarja tedaj, ko se je Rodriguez sklonil nadenj z namenom, da mu pomaga. Očividci pripovedujejo, da sta opazovala ta prizor v oddaljenosti nekaj korakov še dva druga sumljiveža. Policija do sedaj še nobenemu ni prišla na sled, razpisala pa je 10 odstotkov nagrade od ukradenega denarja tistemu, ki bi ji priponel od tega, da se tatove zaloti in utakne pod ključ. Ta prebrisani način tatvine je vzbudil precejšnjo senzacijo. Pa saj je res, da se kaj podobnega ne dogodi vsak dan.

NOV NAČRT.

Trst, 2. aprila. Današnji »Piccolo« poroča, da se ustanovi v nedeljo 5. aprila nova italijanska organizacija »L'Unione economica nazionale«. Ta organizacija bo strogo napadala in njen glavni namen bo ta, da gleda na to, da pridejo v Trstu samo italijanski bratci do kruha in da se Slovane kolikor mogoče odriava, z eno besedo rečeno: »Trieste per i triestini!« Da, gospodje: Trst Tržančanom in ne renjikoletom!!

UMOR ZA 3 KRONE.

Trst, 2. aprila. Danes se je pred tukajšnje poroto pričel proces zaradi umora, ki je bil izvršen za tri krore. Obtoženi so trije mladeniči: 23letni pomorščak Josip Bregant, 19letni kovač Emilij Bossa in 18letni sobar Karel Visintin. Kakor pravi obtožnica, so se ti trije hoteli 29. decembra 1913 polastiti premičnih 65letne Neže Mayer in jo pri tem namenoma umorili (zadavili). Našli so pa samo 3 krore v njenem stanovanju. Razprava se je pričela jutraj, ob 2. popoldne je bila prekinjena.

ob 5. pa je zopet pričela. Trajala bo brzkone dva dni. Galerija polna poslušalcev.

PREISKAWE.

Črnovce, 2. aprila. Danes se je vršila v uradništvu rusofilskega lista »Narodnaja Vola« policijska preiskava. Ravnotako se je vršila preiskava tudi na stanovanjih uradnikov. Konfiscirani so bili stari letniki časopisa (!)

DALMATINSKI DEŽELNI ZBOR.

Dunaj, 2. aprila. Poslancu Biankinju je danes Stürgkh povedal, da bo dalmatinski deželni zbor sklican po veliki noči, da obravnava volilno reformo.

PERMANENTNI ODSEK ZA ČEŠKO-NEMŠKA POGAJANJA NA MORAVSKEM.

Dunaj, 2. aprila. Cesar je sankcioniral zakon o permanentnem odseku nemško-češke pravne komisije. Komisija bo sklicana že v prihodnjih dneh in bo obravnavala šolska vprašanja in nekatere finančne zadeve Če bo uspeh, tedaj bo moravski deželni zbor sklican v maju.

SOCIALNO-ZAVAROVALNI ODSEK.

Dunaj, 2. aprila. V današnji seji socialno-zavarovalnega odseka je prišlo do ostrega konflikta med Čehi in Nemci, in sicer zaradi neke sprejete določbe, ki bi spreminila položaj v praški zavarovalnici proti nezgodam v prid Nemcem. Slovenski člani tega odseka (seveda klerikalci!) so glasovali za nemški predlog. Čehi so nato zahtevali reasumiranje dotičnega sklepa, sicer da bodo odsek razbili. Predsednik je sejo prekinil v svrhu, da se doseže kompromis. Seja se nadaljuje popoldne. (Sl. N.)

Dunaj, 2. aprila. V popoldanski seji je izjavil predsednik, da se je dosegel med strankami sporazum v ta smisel, da se bo sklep odbora še enkrat obravnaval, da se dobi formula, ki bi bila sprejemljiva za obe stranki.

TEŽAK POLOŽAJ BOLGARSKE VLADE.

Sofija, 2. aprila. V današnji seji Sobranja je bila predčítana prestolna beseda, ki utemeljuje razpust prejšnjega Sobranja in potem poudarja: razmerje Bolgarije napram vele-silam je dobro, in vlada se potrudi, da postane še prijaznejše. Bolgarija je s Turčijo v prijateljskih stikih. Odnosaji napram drugim sosednjim državam so vzpostavljeni in potom oboestranskega prizadevanja bodo odnosi tudi vedno boljši. Prihodnost Bolgarije je odvisna od mirnega dela. Prestolni govor naznanja, da bo Sobranje imelo obravnavati več ukrepov gospodarskega značala.

Sofija, 2. aprila. Na inicijativo demokratov se bodo združile vse opozicijske stranke, razven ozkih socialistov v trden blok proti vladi. Blok bo štel 108 poslancev proti 128 vladnih.

PROGRAM ITALIJANSKEGA KABINETA.

Rim, 2. aprila. Italijanski kabineti se je danes zbornici predstavil in je naznanil svoj program. Poveča se armada, izdajo se važni socialno-politični zakoni.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisemnim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ali olč popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserti v znakmah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Učenec za modno trgovino se takoj sprejme. Ponudbe na anončno ekspedicijo. 177—5

Motor Puh 3½ P. H. skoraj nov, en cilinder, model 1913, se proda po nizki ceni. Kje pove Anončna ekspedicija, Ljubljana. 181—3

Kako se pljučne bolezni, dušljivi kašelj in naduho

popolnoma ozdravi, poročam vsakomur brezplačno. Pošljite za odgovor kuverto z znakmo na gospo B. KOLENSKA, Vrbovica št. 383 pri Pragi (Češko).

J. Zamljen

čevljarski mojster v Ljubljani, Gradišče št. 4

izvršuje vsa čevljarska dela do najfinišne izvršitve in priporoča svojo zalogo storjenih čevljev. Izdeluje tudi prave gorske in telovadske čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera poslan čevljev.

Slovenci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Metodove šolske družbe!

Kredit

Vsled zboljšanja na denarnem trgu

Vsakovrstna posojila, kakor tudi zjedinenje starih dolgov v eno ceneno posojilo za vse solventne osebe brez izjeme, zlasti definitivne nastavljenice. Pogoji nad vse ugodni. Osební kredit brez življenske police od 3 mesecev do 30 let. Police do 70 let na drugo mesto. Velika lipočna posojila. Prebaje pisмено, priložiti je 30 vin. v znakmah. Za ustmene različne vrste ure od 10. do 11. KREDITNA PISARNA, Ljubljana, Elizabetna cesta št. 4.

Modistinja

Minka Horvat, Ljubljana, Stari trg 21.

Priporoča svojo veliko zalogo damskih in otroških klobukov, športnih čepic in vseh potrebščin za modistke. — Popravila se točno in najcenejše izvrše.

Ljubljana, Lattermannov drevored

v lastni lopi **Zivi** v lastni lopi

Največji pojav sveta „ASRA“

ljubljanka žená in otrok. Živa 16letna punčka. Najmanjše človeško bitje, ki tehta 7 kg in meri v visok. 62 cm. Zadnji ostanek plemena ASTIC. I. prostor 50 vin. II. prostor 30 vin. Vojaki in otroci plačajo polovico.

Spomladne modele za dame in deklice priporoča

A. Lukič

Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

Za gospode in dečke največja izbira oblek in površnikov najnovejšega kroja.

Priznано najnižje cene! Solidna in točna postrežba.

Velikonočna okasion prodaja

čez 25.000 komadov.

Najnovejše za spomlad in leto za gospode in dečke, damska konfekcija pariških in berolin-skih modelov po čudovito priznanih nizkih cenah. Poglejte si izložbe.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5-6. Telephon 132.